

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХХI, БРОЙ 3

СОФИЯ, 1-15 ФЕВРУАРИ 2020 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

Българска святост

Свети Йоаким, патриарх Търновски

стр. 1, 7

Хроника

Из живота на БПЦ
стр. 1-3

Светците на нашето време

Преподобни Никифор Хиоски – светецът на прокажените

стр. 1, 4-5

Колонка на редактора

Неделя на Блудния син
стр. 5

Православие и съвременност

Нашите помисли и психическото ни здраве
стр. 6

Църковно изкуство

Иконография на празника Сретенне
стр. 8

Свети Йоаким, патриарх Търновски

Св. Йоаким е първият български патриарх от периода на Второто българско царство, канонизиран за светец още през XIII век.

Основни сведения за неговия живот се съдържат в единственото запазено Житие на светеца, в Празничен минеи за първата половина на годината (от септември до февруари), от сбирката на БАН № 23, датираща от XV век. Споменавания за него във връзка с избирането му за Български патриарх се съдържат и в: Кратък летописен разказ за пренасяне мощите на св. Параскева-Петка от Каликратия в Търново; Разказ за възстановяване на Българската патриаршия; в Житие на св. Сава Сръбски – във връзка със събитията около успението на св. Сава.

Св. Йоаким I е споменат още и в Борилския синодик, в Зографската история и в „История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски.

Св. Йоаким е родом българин, не е известна датата на раждането му нито светското му име. Достигнал зряла възраст, той възненавидял измамата на светския свят и отишъл на Света Гора, където станал монах. На Света Гора Атон св. Йоаким пребивавал в смирение и послушание. „И когато изуменият и братията го пращали на каквато и да е дякония, никога не отказвал и винаги бил в състояние на умиление и създи, и в пост“.

На стр. 7

ХРОНИКА

От България

Празникът на Тримата светители в Богословския факултет

Сархиерейски богослужения Богословският факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ отбеляза празника на светите Тримата светители, който в традицията на нашата света Православна църква е празник и на висшите ни богословски школи.

По решение на Св. Синод на БПЦ св. богослужби бяха възглавени от Негово Високопреосвещенство митрополита на САЩ, Канада и Австралия Йосиф, при молитвеното

участие на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит.

В архиерейската вечерня с петохлебие съслужиха: ефимерият на параклиса гл. ас. прот. д-р Сава Кокудев, ас. иконом Стефан Стайков, йерейте Венцислав Попиванов и Арсений Канъов (докторанти във факултета) и доц. д-р дякон Иван Иванов. Към тях за утренята и св. Златоустова литургия се присъединиха архим. Пахомий – ректор на Софийската духовна се-

минария, ставр. ик. Ангел Ангелов – духовен надзорник на Софийска епархия, йеромонах Пимен – игумен на Германския манастир.
На стр. 2

СВЕТЦИ НА НАШЕТО ВРЕМЕ

Преподобни Никифор Хиоски, светецът на прокажените

ТРОПАР, глас 1

Борбата и мъжеството в подвизите на преподобни Никифор Прокажени удивиха ангелите, като друг Йов страдания претърпя, славейки Бога. И затова се увенчава със слава, отличавайки се с дивни чудеса. Радвай се, наставниче на монасите, радвай се, източниче на светлина, радвай се, защото изливаши от мощите си радостно благоухание.

На 4 януари, в навечерието на Господския празник Богоявление, почитаме паметта на преподобни Никифор Прокажени, един малко известен съвременен светец, който заедно със свети Лу-

ка Симферополски е наречен „бърз лечител и беззребреник на 20-и век“.

Бог прославя с дивни чудеса на изцеления Своя угодник, презрян и отхвърлен от хората в този преходен и бързо отминаващ

живот, но почитен с непреходна слава във вечния и нескончаем живот. Бог удостоил този, комуто малцина се осмелявали да целунат осакатената от болестта ръка, изпитващи страх и погнуса от прокалата, да бъде непрекъснат извор на благоухание чрез благодатно явените си свети мощи, на които се поклонят и с любов ги целуват огромно множество вярващи. Бог увенчава с нетлен венец на победа Никифор Победоносеца – мъжествено претърпял

житейските несгоди, презрял земните утешения и блага, устремен към светостта – най-висшата цел на човешкия живот, врата към блажената вечност.

Преподобният наш отец Никифор, в света Николаос Тзанакакис, се родил през 1890 г. в с. Сирикар, в района на гр. Ханния, о-в Крит. И двамата му родители починали, докато бил съвсем малък. Щом навършил тринадесет години бил изпратен от дядо си да учи занаят в една
На стр. 4

ХРОНИКА

От България

Празникът на Тримата светители в Богословския факултет

От стр. 1

На певницата десетки певци бяха оглавявани от преподавателите по пение гл. ас. д-р Любомир Игнатов и гл. ас. д-р Стоян Малинов, доц. доц. доц. д-р Андрей Касабов, д-р Калин Кирилов и доц. д-р Иво Янев. Щелият етаж на Богословския факултет пред академичния параклис бе изпълнен с бивши, настоящи и бъдещи студенти и преподаватели. В края на св. Литургия беше осветено и коливо за празника.

В деня на св. Трима светители „се събираме на обща почта и изрядно тържествено в изпълнение на тяхното общо желание и за прослава на тяхното смирение, единомислие и любов“, каза в словото си Негово Високопреосвещенство митрополит Йосиф.

„Празник на цялата Църква, но и празник на всички, посветили силите и таланта си на църковното богословие“, нарече деня патриарх Неофит в словото си към декана, преподавателите и студентите. „Празник, който ни просветлява със своя собствена и неугасваща светлина и който е наситен с дълбоко съдържание, защото чрез образите на тримата велики и богословствени иерарси, св. Василий Велики, св.

Григорий Богослов и св. Йоан Златоуст, той ни насочва и към богословието на Църквата – към онази извечна и богоблагословена потребност, която всякога устремява духа, ума и сърцето на човека към висините и към най-дълбоките тайни на мирозданието. Празник, с който Църквата Христова подчертава, освен това, и важността на богословието за самата нея и за нейния съкровен и светотайнствен живот, тъй като именно богословието, заедно с неразделното от него богослужение, е онази, което изразява по най-красноречив и ясен начин нейния жив и многообразен опит от живота в Христа“, се казваше още в обръщението на Негово Светейшество, който пожела на празнуващите да бъдат приемници и достойни продължители на делото и заветите на празнуваните светители и на всички богословствени богослови на Църквата от самото й начало и до днес.

Деканът на Богословския факултет, доц. д-р Ивайло Найденов, благодари на архиереите за прекрасните богослужения, сподели каква огромна отговорност носят преподавателите и студентите и напомни на Негово Светейшество патриарх Неофит, че той не е гост,

а е у дома си, като пръв декан в новата история на факултета, като доктор хонорис кауза на Университета, като наш учител, колега и приятел, и припомни, че преподавателите по музика още ползват нотирани от него песнопения.

Последваха многолетствия и бяха раздадени нафора и коливо, след което празникът продължи в аулата на факултета с академична лекция на гл. ас. д-р Росен Русев на тема „Христологията на св. Григорий“. Веднага след това бяха връчени дипломите на 27 специализанти, преминали курс за професионална квалификация „Учител по религия“ в два СДК курса.

Единият курс се провежда за пръв път чрез финансиране от МОН и чрез него са обучени по религия 18 начални учители и педагогически специалисти от цяла България. С допълнителната квалификация, която получават, те вече могат да преподават и религия.

В другия курс завършват 9 специализанти – бакалаври и магистри богослови, които в дипломата си за висше образование нямат педагогически профил и чрез тази допълнителна квалификация придобиват правото да бъдат учители по религия.

Мартин МИТОВ

Дарение за Клиниката по гемска онкохематология

За поредна година Св. Синод на БПЦ-БП дари консумативи за Клиниката по детска онкохематология към болница „ИСУЛ – Царица Йоанна“. Дарението е на стойност около 4600 лв. Парите са събрани от две благотворителни изложби през изминалата 2019 г., в които бяха разпродадени най-добрите рисунки от Националния конкурс „Възкресение Христово“.

На 23 януари Ловчанският митрополит Гавриил, началник на Културно-просветния отдел при Св. Синод, се срещна с проф. Д. Константинов.

Митрополитът увери лекарския екип, че Св. Синод се старее да помогне с каквото е необходимо за подпомагане нормалното функциониране на болничното детско заведение.

Ръководителят на клиниката от своя страна подчерта, че с тази, вече

традиционна инициатива Св. Синод подпомага работата на лекарите и дава надежда, че те не са сами в своето призвание.

Ловчанският митрополит Гавриил отбеляза, че основните дарители обаче са децата, а Културно-просветният отдел е само преносител на техния дан.

Инициативата „Децата рисуват за деца“ е естествено продължение на курса за детско творчест-

во, организиран от КПО при Св. Синод. В досегашните издания на кампанията са събрани над 35 000 лв., с които бяха закупени апаратура за клиниката (инфузоматни помпи и пациентни монитори), както и множество консумативи.

През тази година благотворителната инициатива предстои да бъде проведена за четвърти път.

Ангел КАРАДАКОВ

Българският патриарх Неофит прие посланика на Сирия у нас

Негово Светейшество Българският патриарх Неофит прие на 28 януари и.д. посланик на Р Сирия у нас г-н Мухаммад Мухаммад. Срещата се състоя в Софийската св. митрополия.

Посланикът изрази своята благодарност за възможността да бъде приет от светейшия патриарх и надеждите си настъпилата вече 2020 г. да бъде мирна, здрава и благоденствена както за България, така и за Сирия.

По време на приема г-н Мухаммад сподели за активната работа на Антиохийската патриаршия за насърчаването на сирийските граждани да бъдат добри помежду си и да живеят в мир и разбирателство. „Патриаршията насърча хората да обичат родината си и да остават в нея“, каза още той.

Г-н Мухаммад помоли светейшия патриарх и Българската православна църква да имат в молитвите си сирийския народ и Сирия в тези трудни и теж-

ки години за страната.

Светейшият патриарх пожела на г-н Мухаммад мирна, здрава и ползотворна година, с много успехи и осъществяване на всички добри намерения в работата му у нас.

На срещата участие взеха Техни Преосвещенства Мелнишки еп. Герасим, гл. секретар на Св. Синод, и Белградски еп. Поликарп, викарий на Софийския митрополит.

Патриарх Неофит прие посланика на Р Сърбия у нас

На 23 януари Негово Светейшество патриарх Неофит прие посланика на Р Сърбия у нас г-н Желко Йович. Това е първата среща на председателя на БПЦ с новия посланик на западната ни съседка.

Негово превъзходителство благодари за оказаната възможност да посети светейшия патриарх, като сподели, че идването му на служба в България е личен негов избор. „Няма близки народи от нашите.

Имахме трудна история, но преди всичко друго сме братя, а нашето бъдеще е общо“, каза той.

Той обърна внимание на съвместните икономически и бизнес проекти, които се осъществяват между България и Сърбия и как съседката ни се бори с демографската криза и имиграцията.

Патриарх Неофит пожела на г-н посланика да осъществи всичките си добри намерения, да има добър мандат и да подпомага сънародниците си, които живеят и се трудят в страната ни. По време на приема бе повдигнат въпросът и за служението и работата на Сръбската православна църква, както и за юбилеите, които Негово Светейшество Сръб-

кият патриарх Иринеи ще отбележи през тази година.

Негово превъзходителство подари на патриарх Неофит икона на св. св. Козма и Дамян с пожелание за добро здраве и дълго служение на Българската църква.

В срещата участие взеха Техни Преосвещенства Мелнишки еп. Герасим, гл. секретар на Св. Синод, и Белградски еп. Поликарп, викарий на Софийския митрополит, както и архим. Василий, протосингел на Софийска св. митрополия.

В края на приема бяха споделени надежди за бъдещи срещи, съвместно сътрудничество и обща работа.

Ангел КАРАДАКОВ

Молебени за гъжък ще се отслужват в Ловчанска епархия

Ловчанският митрополит Гавриил отправи Окръжно послание към свещенослужителите и епархиотите на територията на Ловчанска епархия, в което призовава, предвид продължителното засушаване на територията на страната ни, в църквите и манастирите в Ловчанска епархия на 16 февруари 2020 г., Неделя на

Блудния син, след светата Божествена литургия да се отслужат молебени за дъжд.

Предвижда се на 16 февруари от 11 ч. в катедралния храм „Св. св. Кирил и Методий“ в престолния град молебенът да бъде оглавен от Ловчанския митрополит Гавриил и отслужен в единоцърквие.

Архиереят призовава

при отслужването на светите литургии, по време на проскомидията, великата и сугубата ектения да се отправят молитвите за дъжд, посочени в издадения за благословието на Св. Синод Служебник, в главата „Молитви и прошения за различни потребности“, раздел „Във време на бездъждие“.

ЦВ

ХРОНИКА

От България

Тържествено отбелязване на Трифоновден в град Варна

На 1 февруари Църквата отбелязва паметта на св. мъченик Трифон. По този тържествен повод Варненският и Великoprеславски митрополит Йоан отслужи света Литургия в катедралния храм „Успение Богородично“. Заедно с архиепископа съслужи ставрофорен ик. Димитър Стоев – духовен надзорник и председател на храма, прот. Йордан Найденов – секретар на светата митрополия, и митрополитският дякон Любомир Георгиев.

В този ден има традиция да се прочете молитва за благословение и да се подрежат самите лозо-

ви насаждения за благоп-реуспяване и добър плод, благоприятно време и благоприятен дъжд. В празничната литургия, посветена на светия мъченик Трифон, бяха отправени

специални прошения за дъжд. След края на традиционния водосвет беше изнесена частица от мощите на св. мчк Трифон за поклонение.

Йордан КОСТОВ

Духовно тържество в Солун

С благословието на Негово Преосвещенство Аморийски епископ Никифор – игумен на светата царска, патриаршеска и ставропигиална Влададонска обител (Солун, Гърция), в енорийския център при храм „Св. Андрей Първозвани“, в следобед на 19 януари бе осветена и раздадена традиционната баница с късмети за духовна радост на нашите съотечественици в Солун.

По инициатива на БПЦО-Солун и основната подкрепа на Генералното консулство на Република България в Солун, баницата бе осветена от свещеник Орлин Янчев. След това архимандрит Константин – председател на храма, приветства общността с добре дошли, като засвидетелства покровителството и любовта на Майката Църква към българите в Солун. Отецът разказа накратко за християнската символика

на това събитие, като подчерта факта, че българската общност има пълно право да извършва всички видове богослужения и тайнства на български език в подведомствените храмове на светата обител.

В заключение архимандрит Константин Маньотис изрази своята радост, че е свидетел на една древна традиция, когато Църква и Държава си сътрудничат, като пожела

това сътрудничество между БПЦО-Солун и Генералното консулство в града, да продължава и занапред. Накрая г-н Владимир Писанчев – генерален консул на Република България в Солун, приветства нашите съотечественици, като им отправи пожелания за една успешна нова година, след което рязачи и раздаде по едно парче баница на всички сънародници.

Свещ. Орлин ЯНЧЕВ

Празникът Сретение Господне в Цюрих

Божествена св. Литургия и водосвет бяха отслужени от свещеник Стефан Тафров, който е определен от Западно- и Средноевропейската митрополия да обгрижва духовно църковните общини в Цюрих и Женева.

Църковното настоятелство на БПЦО „Св. Георги Победоносец“ в Цюрих с духовна радост приветства отец Стефан и му благопожелава крепко здраве и благоп-реуспяване в неговото служение в Швейцария! Църковните настоятели изказаха и синовна бла-

годарност към свещеник Петър Симеонов, който през последната година по решение на епархийското ръководство на Западно- и Средноевропейската мит-

рополия на БПЦ-БП временно подпомагаше духовно църковните общини в Цюрих и Женева.

БПЦО „Св. Георги Победоносец“

Благословение за областни управители и кметове от диоцеза на Софийска епархия

Вечерта на 23 януари в залата на Софийска света митрополия се проведе официален прием на представителите на държавната власт на територията на Софийска епархия и духовните ръководители на околните, влизачи в диоцеза на епархията.

Срещата бе инициирана от ръководството на Софийска света митрополия и се провежда за първи път, като целта ѝ бе областните управители и новоизбраните кметове, заедно с архиепископските намесници на осемте софийски околии, да получат първосветителското поздравление и патриаршеското благословение на Българския патриарх Неофит. На любезната покана се отзоваха областни управители и повече от двадесет кметове на общини от диоцеза на Софийска епархия, а заедно с тях и най-близките им заместници.

Негово Светейшество се обърна с приветствено слово към събралите се представители на държавната власт и духовниците. В него той каза: „Бихме искали още веднъж да поздравим кметовете с доверието, което жителите на ръководените от тях общини им оказаха и им възложиха своите надежди и очаквания, които всички се надяваме да оправдаят.“

През изминалата година взаимоотношенията между Софийската света митрополия – Архиепископските намесничества, държавната власт и местното самоуправление бяха на завидно високо ниво. Вярваме, че и през настоящата година, а и занапред доброто равнопоставено партньорско сътрудничество ще продължи плодотворно и ще спомогне за развитието на духовно-нравственото и патриотично възпитание на живеещите в диоцеза на Софийска епархия наши сънародници.

Изказваме надежда, че държавната власт и местната власт ще попомогнат изучаването на предмета „Религия“ в общинските училища, ще съдействат за развитието на социалната дейност, ще спомогнат за възстановяването на невярнати църковни и манастирски имоти, строителството и ремонта на храмове и тяхното поддържане, както и предоставянето на храмове и манастири, които се водят като държавна или об-

щинска собственост, в собственост на Софийската света митрополия, та по този начин да се отдаде „цесаревото кесарю, а Божието Богу“ (Лука 20:25).

През настоящата година имахме намерение да кандидатстваме по различни европейски програми за реставрация, реконструкция и възстановяване на храмове и манастири, които по една или друга причина не са били добре поддържани.

Софийската света митрополия, от своя страна и в лицето на архиепископските намесници по места, ще бъде в помощ на всички добри инициативи на държавната и местната власт, които не са в противоречие с православно-християнските нравствени и социални ценности, и които ще бъдат полезни за добротворното развитие на нашето общество и особено на младото поколение – каза в словото си Светейшият и благослови:

„Като ви изказваме благодарност за топлия отклик на поканата, призоваваме над всички вас Божието благословение и благодатна помощ в предстоящата ви работа през новата 2020-а година, насърчаваме ви във всяко добро и полезно дело за постигане на добри резултати в полза на поверените ви институции и общини, на светата ни Църква и любимото ни Отечество България. За много и благословени години!“

Специално за повода бе поканен струнен квартет, който поздравя присъстващите с приятна класическа музика.

По време на приема патриарх Неофит лично се запозна и благослови всеки от присъстващите, като мнозина му отправиха благопожелания за здраве и успех, поднасяйки му цветя и подаръци.

В знак на внимание патриарх Неофит им благодари за присъствието с дар, който да им бъде утеха и напътствие в настоящата 2020 г.

Весела ИГНАТОВА

Честване на свети патриарх Евтимий в Бачковския манастир

В Бачковския манастир на 20 януари, в който БПЦ отбелязва паметта на последния архиепископ на Втората българска държава – св. патриарх Евтимий Търновски, игуменът Велички епископ Сионий отслужи архиепископска св. Литургия в чест на светителя.

Преданието, а и някои исторически извори говорят, че най-вероятно св. Евтимий се е преселил във вечността в Бачковската обител, би-

дейки заточен в нея, след като Бог не допуснал да

бъде посетен от превезлите Търново османци.

При строителни работи в началото на XX век сводовете на манастирската църква „Св. Архангели“ са измерени два гроба, в единия от тях се предполага, че е бил погребан или препогребан патриарх Евтимий. Редом до местонахождението на гробовете е изградено малко олтарче, където се пали кандилото в памет на светеца.

Бачковска св. обител

ПРАВОСЛАВИЕ И СЪВРЕМЕННОСТ

Нашите помисли и психическото ни здраве

Продължение от бр. 23/2019 г.

Ние сме до такава степен разсеяни, че дори не забелязваме какво става вътре в нас. Да кажем, че се опитвате да заспите през нощта, унасяте се, изключвате айфона, телевизора и вече сте сам самички със себе си. И сега започва: „О, какво е всичко това. Какви са тези мисли в главата ми“. Те обаче не се появяват там, когато лягате да спите, а всичко това си е там и се случва непрестанно, но ние бягаме от тази истина. Ние разсейваме себе си с всичките тези устройства и с музиката, с шума, и безкрайното гледане на сериали, с непрекъснатото проверяване на пощата и съобщенията, нали...

Обаче виждате, че има моменти, когато чувате всички този вътрешен шум и някои от нас не могат да спят нощем от всичко това, от всички тези мисли, притеснение, бъркотия, нали... И не е преувеличено да кажем, че това може да бъде мъчение. То е като мъчение. Който е имал безсънна нощ, знае просто колко ужасно е това. Да не можеш да спиш, защото умът ти препуска.

По някога притесненията са реални

Но по-често притесненията са или въображени, или преувеличени от ума ни, но ние знаем каква сила могат да обладават тези помисли. Може би има някой, когото не харесвам, може би имам проблем с някого, с член на семейството или колега, съсед, или с другия. Ако мислите ми се насочват към този конкретен човек, ако изведнъж, да кажем, изникне лицето му или просто си спомня за него, моето кръвно може да започне да се вдига, може да се разстрои на телесно ниво просто от мисълта за някого. И ако позволя на себе си да се поддам на тази мисъл, мога действително да се ядосам. Започвам да си спомням за лошото нещо, каквото съм си казал, че е. „Те ми казаха това, те ми направиха еди-какво си“ и започвам да се ядосвам.

Замислете се и за друга страна на всичко това. Това, че всички тези помисли ни разпоксват. Ако се разпоксваме от всичките тези мисли в ума си, ние не сме цялостни същества, не сме цялостни създания. Ние сме: умът ни е тук – умът ни е там. Ако стоите тук, а с ума си сте някъде другаде, вие сте фрагментарен, това е разпоксване. Това е ниска степен на психологическо разстройство – психологическа дисасоциация. Вие имате в ниска степен извънтелесно преживяване.

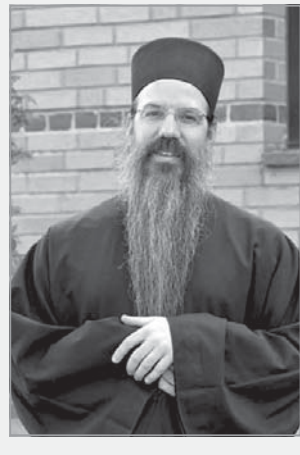
Тази вечер и утре отбелязваме паметта на св. Йоан Лествичник, който е отец на Църквата и игумен на Синайския манастир „Св. Екатерина“, написал книгата „Лествица на божественото изкачване“ (поради което го наричат св. Йоан Лествичник). Някъде в книгата той пише, че ако може да останете в тялото си в продължение на цял ден, може да се спазите (и аз бих добвил – може би и само няколко часа). Разбирате ли? Душата и тялото ни съединени ли са в продължение на 24 часа? Това е трудно. Ние дори не можем да кажем една Исусова молитва без да се разседем.

В тези безсънни нощи виждаме като в прозренията вътрешното си състояние, разсеяността си, шума, гнева, неприязнята, бленуването, но то си е там непрекъснато, обаче ние се разсейваме.

Когато видим част от тези неща в се-

Архимандрит Максим Симонопетрит (в света Николас Констанс) е брат от манастира „Симонопетра“ на Света Гора и преподавател в Гръцкия православен университет „Св. Кръст“ в Бостън. Роден е на 1 декември 1961 г. в САЩ. През 2005 г. напуска преподавателското си място в Харвард и става послушник, а впоследствие приема монашеството в манастира „Симонопетра“ на Света Гора. През 2015 г. е ръкоположен за дякон и свещеник. Отец Максим е преводач на трудовете на св. Максим Исповедник на английски език. Автор е на множество статии и на книгите „Св. патр. Прокл Цариградски и почитта към св. Богородица в Късната античност“ (2003) и „Изкуството да виждаш: парадокс и възприятие в православната иконография“ (2014).

В „Църковен вестник“ ще публикуваме текстове на архим. Максим, първите, които излизат на български език. Те са от книга, посветена на вниманието в съвременното общество.

бе си, това може да бъде много обезоръжаващо. Може да бъде много обръквашо и плашещо да хвърлиш поглед на вътрешната си тъмнина, защото всеки има някаква тъмнина в себе си, но ние се преструваме, че я няма или си мислим, че ще изчезне от само себе си. Другите хора я виждат, но ние не я виждаме. Обаче тя е там. И когато я видиш, може да бъде много смущаващо. Например, стоите си в храма, да кажем, в неделя, и в ума ви нахлува лош помисъл: хулна мисъл или гневен помисъл, или помисъл да причините насилие, или някаква похотлива мисъл... Човек вижда всички тези неща, които минават през ума му, и може да се почувства силно смутен и да се уплаши сериозно от това, да си помисли, че има някакъв проблем. Затова трябва да знаем какво става вътре в нас, трябва да знаем откъде идва всичко това и какво да прави човек, когато е видял нещо такова в себе си.

Ако не знаем как да застанем честно пред себе си в ситуацията, в която се намираме, ние никога няма да постигнем напредък в духовния си живот. Защо? Защото това са неща, които ни дърпат назад. Защото, ако всеки път, когато помисля за теб или за някого друго, се ядосвам или си припомням какво си ми направил, или какво си ми казал миналата година по Коледа, или че не дойде у нас, когато давах празничен обяд, или каквото и да било друго, ако всеки път, когато тези мисли влизат в ума ми, аз се ядосвам и разстройвам, и това означава, че в тези моменти съм изгубил свободата си. Това е като да имаш малко куче и да си го вързал на каишка за едно дърво. Кучето някак може да се движи и подтичва мъничко около дървото, но... Така и аз може да си мисля, че всичко е наред, но изведнъж – „не искам да чувам за това“ или „не говори по онези теми“, защото аз стигам до края на въжечето, защото това са онези места, на които не съм свободен. Заради тях губя радостта си, това ме погубва, убива и връзката ми с ближния, така че аз наистина трябва да знам какво се случва с мен.

Нека да отделим време и да навлезем малко по-надълбоко в това, което се случва на психологическо и духовно ниво. Обаче първото, което трябва да кажем е, че човешките същества са много сложни създания. Казват, че най-сложното нещо във вселената въобще не е каквото и да било в слънчевата система или в галактиката, а човешкият мозък. Говорим

на чисто психологическо ниво, на чисто неврологично равнище. Човекът е най-сложното и непросото нещо, което ние като хора познаваме, а ние знаем много малко за него, ние все още го изучаваме. И забавното е, че когато ние – невролозите, психолозите и други, когато се опитваме да научим нещо за мозъка, мозъкът е това, което се опитва да разбере човешкият мозък. Разбирате ли?

Защото мозъкът на психолозите или мозъкът на невролозите се опитва да изследва техния собствен мозък, така че човек се пита: може ли това изобщо да бъде постигнато? Това е нещо, което е прекалено обърнато към себе си, за да може да даде обективно твърдение. Но истината е, че ние усещаме и преживяваме света по различен и многопосочен начин. Ние не сме като малките червеи в пръстта, които виждат само светло и тъмно, усещат топло и студено, и реагират на тези сигнали.

Нашият отговор към случващото се в света, начинът, по който гледаме на света, начинът, по който разбираме света, начинът, по който възприемаме света, е изключително сложен и той не стои единствено на нивото на сетивата като фотоапарат, който прави снимка, или нещо подобно, защото използва външния източник на светлина и прави запис на изображението.

Обективният няма чувства. Не помни. Нали? Ние имаме всичката оптична механика, но привнасяме и целия си емоционален, когнитивен и духовен свят към това действие на възприятието. Ние взимаме неща от света, който ни заобикаля и образуваме в ума си представа за тях.

Аз немалко време вече беседвам с вас и мнозина от вас трябва да са си създали някаква представа за мен, виждайки ме изправен пред вас, чувайки гласа ми... Това е начинът, по който работи умът. Ние взимаме решение по отношение на някой човек, като оглеждаме хората, оглеждаме предметите. Как бихте могли да кажете, че не познавате, като ме виждате за пръв път днес? Обаче ние това правим.

Обаче отците на Църквата, светците на Църквата правят тук едно основно разграничение, което ми се струва, че ще ви бъде полезно. Те различават прагмата и ноимата.

Думата „прагмата“ на съвременен гръцки използваме, за да означим нещата, тя означава реални неща и предмети. И така, в света има неща: дървета, къ-

щи, хора, автомобили. Това са прагмата в света. Обаче те са и това, което Църквата нарича „ноимата“ – от *ноима*. Та *ноимата* са един вид умствена представа за *прагмата*. Ноимата са образите, които си създаваме в ума за нещата в света.

Давам кратък пример. Да кажем, че съм дете и не знам много нещо за света, защото съм се родил съвсем наскоро и все още се уча. Тъкмо се уча да ходя и отивам в кухнята, а там има печка. Аз не знам какво е печка, не съм виждал печка никога досега. Отивам и поставям ръцете си отгоре, печката е включена и е гореща. Изгарям си ръцете. И си казвам: *о, Боже, това е силно преживяване, да си сложиш ръцете на печката!* След няколко дни аз пак съм в кухнята и може би не съм много схватливо момче, но правя пак същото нещо и... О-о-о!

Казват, че има стара поговорка: веднъж като се опариш, урока си знаеш. Е, понякога трябва да се опарим много пъти подред, за да си научим урока. Нали? Обаче рано или късно, след като веднъж или два пъти, или три пъти, съм минал през това, аз от прагмата (прагмата тук е горещата печка), аз ще си създам ноима – общо, абстрактно понятие в ума си, че има голяма вероятност печките да бъдат горещи и е най-добре да внимавам, когато съм покрай тях. Не всички печки са горещи, не всички печки са включени, обаче аз вече имам в главата си представата, че печките са горещи и трябва да внимавам, когато съм край тях.

И така. Имаме несложен опит от физически усещания в света, обаче стигаме до там да си създадем представи за тях, създаваме си ноимата, *та ноимата то прагматон*. И това са двете различни неща.

Това е много прост пример, който включва топлината и сетива, но повече образи, които се налага да си създадем, са значително по-сложни. Защо?

Защото са свързани не само с усещането за топло и студено, а са свързани с нашите чувства и емоции, с цялото наше същество и личност.

Ще ви дам още един пример, който използвам и светите отци. Казват: злато. А под злато имат предвид богатство, пари. Златото просто е природно богатство. Златото не е нищо повече от изкопаемо, в него няма нещо лошо, нещо зло. То просто е нещо, което излиза от земята. Така че прагмата – нещото – е златото. Обаче аз може да стигна до разбирането, че ако имам много злато, ще притежавам повече власт да си купувам неща и да правя така, че да изглеждам по-важен от другите хора: да си купя по-голяма къща, да пътувам, за да мога, например, да кажа на приятелите си за пътешествието и да им покажа колко много пари имам... Заради помислите за авторитета, социалния статус, престижа и властта, които златото може да ми даде, сега, като видя злато, аз не виждам изкопаемо, не виждам природно богатство, а виждам власт, възможност да впечатля другите хора.

Виждате ли разликата?

Беседа, произнесена пред Гръцката православна митрополия на Торонто (Вселенска патриаршия), 9 април, 2016 г., Торонто, Канада.

Следва
Архим. МАКСИМ (Констанс)
Превод: Йоан ВАСИЛЕВ

От стр. 1

А след като останал много време, излязъл от там и стигнал до р. Дунав. С трима свои ученици – Диомит, Атанасий и Теодосий, изсякъл малка църква в пещера над „Красномъ“, пише в житието. В литературата тази местност се тълкува различно, според някои това е мест-

БЪЛГАРСКА СВЯТОСТ

Свети Йоаким, патриарх Търновски

ност над село Червен (Снегаров, Дуйчев) или село Красен, северно от р. Русенски Лом. На 5 км южно от него се намират пещерните църкви на Иваново и онес се идентифицират с т.нар. „Затрупана църква“, датираща от XIII век. Запазените стенописи свидетелстват, че тя е била посветена на св. архистратие Михаил (Дуйчев, 1983; Стара бълг. л-ра, 1986).

В началото на своето царуване Иван II Асен (1218-1241) чул за подвизите на монаха и скоро го посетил, като дарил много злато (Павлов, Грушков, 1999). С него св. Йоаким наел хора и изсякъл в скалите голям манастир на името на архистратие Михаил. Този манастир скоро се напълнил с множество монаси. През 1219 г. (Когов, 1969) или през 1227 г. св. Йоаким е вече настоятел на манастира и е възизигнат в архиепископски сан (Снегаров, 1954; Стара бълг. л-ра). Свети Йоаким станал духовен отец и на царя и през 1234 г. вероятно е пребивавал в Търново (Стара бълг. л-ра).

В житието на св. Йоаким се споменава, че предишният патриарх – Василий – достигнал края на живота си. Тогава архиепископите на цялата българска земя били свикани на събор, на койтото „търсеха подходящ за архиепископски сан и намериха...“, пише в Житието. След това липсва един лист от текста.

Според историческите данни Василий не е починал тогава, а пописанат от политиката на цар Иван II Асен срещу унията с папата, той се оттегил и към 1233 г. бил в Света Гора (Снегаров; Стара бълг. л-ра).

През 1235 г. българският владетел Иван II Асен постигнал споразумение с никейския император Йоан III Лука Ватаци и Константинополския патриарх Герман за възстановяването на Българската патриаршия. Коемо се случило на събор в гр. Лампсак (Когов, 1969; Стара бълг. л-ра, 1986, с. 88).

Липсващият текст от Житието безспорно е свързан с разказ за възстановяването на Българската патриаршия и избирането на св. Йоаким за патриарх (Гюзелв, Б. Българската държава и Никея в борба срещу Латинската цариградска империя (1204-1261 г.) // Известия на НИМ. София, 1978, кн. 2, с. 7; Божилов И. Фамилията на Асеневици (1186-1460): Генеалогия и пропосография. София, 1985, с. 82-83; Николова Б. Устройството и управлението на Българската православна църква (IX-XIV в.). София, 1997, с. 201).

Византийският историк Георги Акрополит споменава, че в гр. Лампсак „по императорско и съборно решение“ Търновският епископ бил провъзгласен за патриарх (Православна Енциклопедия. Москва, с. 169).

В разказа за възстановяването на Българската патриаршия се казва, че император Йоан III Лука Ватаци изпратил послание до: преосвещения Вселенски патриарх Герман; Атанасий, всеосвещен патриарх на Ерусалим; Симеон, всеосвещен патриарх на Божия град Антиохия; Николай, всеосвещен патриарх на Александрия, в което моли „да се дарува равна вам патриаршеска степен на града Търново“ (Дуйчев, И. Стара българска книжнина. Т. 2. С.1944, с. 44-46).

В летописния разказ за пренасяне мощите на св. Параскева-Петка от Каликратия в Търново се казва, че след смъртта на патриарх Василий и след пренасянето на мощите на св. Петка-Параскева от Каликратия в Търново (1230 г.), царят изпратил „монаха Йоаким“ в Никея, за да бъде благословен за архиепископ. На връщане от Никея св. Йоаким донесъл в Търново придобитите от него в Каликратия текстове посветени на св. Петка – Похвала и Служба (Стара бълг. л-ра, 1986; Православна Енциклопедия. Москва, с.169).

Според Житието, в гр. Търново всички „западни архиепископи“ поставили за патриарх св. Йоаким във великата патриаршия (църквата „Възнесение Господне“). Според Снегаров авторът на житието противопоставя „западни“ епископи на търновски (източни, никейски) епископи. А според Павлов и Грушков

той противопоставя „западни“, търновски, на „източни“, охридски.

Първият български патриарх от периода на Второто българско царство приема радушно и св. Сава Сръбски, който на връщане от Светите земи минал през гр. Търново и взел участие в службата за Божоявление (6 януари). Скоро след това, вследствие на влошеното си здраве св. Сава починал. Българският владетел го погребал в църквата „Св. 40 мъченици“, но една година по-късно мощите на светеца били тържествено върнати в Сърбия. Ето защо св. Йоаким I се изобразява при сцени с успението на сръбския светец.

Блаженият патриарх Йоаким държал добре и гвете кормила, като спазвал и монашеския, и архиепископския устав. Бил милостив към сираците, давал необходимото на бедните. В житието се съдържа един нетипичен елемент – „и мнозина осъдени на смърт избави, и мнозина, които прибегвали към него, спасил от гнева на царя“ (Снегаров, 1954; Николова, 1979; Дуйчев, 1983).

Според Житието св. Йоаким I живял в архиепископски сан 19 години. Според някои изследователи житието е допуснал грешка и вместо 11 години е записал 19 (Дуйчев), други допускат, че това са годините, от когато е станал настоятел на манастира, построен от него (Стара бълг. л-ра).

Византийският историк Георги Акрополит и неговият продължител Теодор Скутариот съобщават, че по време на обсадата на Дзирула (сег. Чоера, Турция) Йоан II Асен получава вест, че е загинал търновският епископ (Летопись вел. логофета Георгия Акрополита // Киннам Иоанн. Краткое обозрение царствования Иоанна и Мануила Комнинов. Рязань, 2003, с. 309). В българската историография се дава превес на данните от Житието на св. Йоаким. Според него светецът умира през 6754 г., или 1246 г., на 18 ден от месец януари.

Скоро след успението на св. Йоаким I той бива канонизиран, съставено е Житие от неизвестен автор, най-вероятно е съставено и Служба, но тя не е запазена. Почитта към патриарха се е запазила главно в Търново, тъй като житието му не влиза в състава на Стишния пролог.

От 1785 г. в преписа на монаха Яков на „История вкратце о Болгарословенском народе“ известна като „Зоографска българска история“, съставена от неизвестен автор в Зоографския манастир, вероятно в началото на 60-те години на XVIII в., името на българския светец е споменато на осмо място (Иванов. Български старини из Македония, с. 641).

През Възраждането Отец Паисий пише за св. Йоаким I: „Осмият светец е Йоаким, той също бил Търновски патриарх и имал свет и чист живот. Бил убит от цар Светослав... Царят го хвърлил от висока скала и той загинал мъченически“, което показва, че данните за светеца през Възраждането са били малко“ (Иванов. Български старини из Македония, с. 623-628).

Що се отнася за по-ново време, през 1869 г. Х. Д. Паничков отпечатва „Народен календар 1869. Натъкми един прокуден българин в Браила“, където в месец януари, под дата 18 стои името св. Йоаким патриарх Търновски.

Житието на св. Йоаким Търновски е написано от неизвестен автор през XIII в. То спада към типа на търновските проложни жития и разкази за пренасяне мощите на светци. Единственият запазен препис се намира в Празничен минея за първата половина на църковната година (от септември до февруари) от сбирката на БАН

№23, датиращ от XV век, със сигнатура III 21 на л. 156а-157а, като между двата листа липсва един. Текстът е със западнобългарска редакция, безосов по правопис. Оригинална пазиначия няма, някои листове липсват. Хартията е различна, водните знаци също са различни, оригинална подвързия няма. Писмото е гребно полууставно, разделено в две колона по 29 реда на страница. С нагредни знаци, без ударения.

Проложното житие е намерено и издадено за първи път от Ив. Снегаров; второ издание, с опис на ръкописа, прави Хр. Когов.

Първите изображения на патриарх Йоаким датират от периода на Възраждането. Самоковският зоограф Захарий рисува негов лик (цяла фигура) в Троянския манастир през 1847 г. и по-късно още веднъж – в манастира „Свето Преображение“ над Велико Търново, в периода 1849-1851 година. Ликът на св. Йоаким Търновски е изобразен също и в Араповския манастир от двамата зоографи Алексей Атанасов и ученика му Георги Данчов Зоограф. Тук на западната стена до фигурата на св. Евтимий Търновски е изографисана и тази на св. Йоаким патриарх Търновски. Изображение на св. Йоаким може да се види и в църквата „Свети Седмочисленици“ в София.

Нина АЛЕКСАНДРОВА

Духовна съкровищница

Св. Серафим Софийски за смириенето

Най-главното е да не осъждаме. Коренът на всички пълтски грехове е осъждането.

*

Не осъждай никого, осъждай само себе си.

*

Който по-малко осъжда, той повече обича. А който има по-малко любов, той повече осъжда. В осъждането е коренът на всичкото зло.

*

Смириенето се придобива чрез неосъждане.

*

На изповед послушникът каза на дядо Владика:

– Когато другите грешат, аз често се сравнявам с тях и се намирам по-добър от тях.

– А знаеш ли в такъв случай какво трябва да правя? – запита го дядо Владика.

Послушникът отговори:

– Светите отци казват, че не трябва да се сравняваме с другите.

– Аз пък ти заповядам да се сравняваш с другите, но така: „Ето той е съгрешил днес, но утре ще се покае, а аз ще съгреша двадесет пъти по-лошо и може би няма да мога да се покая...“

*

На изповед, когато послушникът прочете от тефтерчето си записаните прегрешения, дядо Владика му каза:

– Ти имаш един грях, който не си записал – основен грях, от който като мяхурчета излизат всички други грехове.

– Може би гордостта? – запита послушникът.

– Гордостта лежи в основата на твоя грях. Изразявай се по-точно.

Послушникът не можа да се сети какъв е този грях. Тогава Владика му каза:

– Ти имаш склонност към големия грях на самооправданието. Когато те обвиняват в нещо, дори и да не си виновен, премълчи или кажи само: „Простете, не съм сторил това“, а още по-добре е да кажеш само „Простете!“ и повече нищо не казай и не се оправдавай.

*

Трябва да принуждаваме себе си към покаяние. Царството Божие се превзема насила.

ЦЪРКОВНО ИЗКУСТВО

Иконография на празника Сретение

Най-ранното споменаване за отбелязването на празника Сретение Господне се намира в „Дневникът на Егерия. Поклонение до Светите земи“, датиращо от IV в. От разказа на Егерия става ясно, че празникът няма самостоятелно наименование, наречен е „четиридесетият ден от Богоявление (Боговъплъщението)“, тоест от Рождество Христово. В арменския Лекционарий (от началото на V век), който съдържа кратки богослужбени и уставни бележки за Йерусалим, богослужбена статия за празника е озаглавена „Четиридесетият ден от Рождението на нашия Господ Иисус Христос“.

В календар на Йерусалимската църква празникът се явява завършващ четиридесетдневния цикъл на Богоявление (на гръцки *Епифания* или *Теофания*), посветен на припомнянето на редица евангелски събития. Това обяснява първоначалната липса на богослужбено наименование на празника. Самостоятелно наименование празникът получава при император Юстин I (518-527), според Хрониката на Георги Амартол (IX век).

В Православната църква Богоявление винаги е бил посветен на Господа, но в богослужбните текстове и химни се отдава почит и на св. Богородица. И в ранните векове е бил считан за празник, посветен на Божията майка.

Празникът, спомен за който звучи ежедневно в Православната църква с молитвата на св. Симеон Богоприимец „Сега отпусква Твоя раб, Владико“, е реално доказателство за спасението, което е от Господа, разбира се, и е не само среща, засвидетелствана в Евангелието, между благочестивия старец и Младенеца Христос, но и ежедневно подновяване на духовното преживяване (архиепископ *Симеон Солунски*).

Най-ранното запазено изображение на празника Сретение Господне се намира в римската базилика „Санта Мария Маджоре“ и датира от 432-440 година. Макар основните действащи лица в композицията да са представени, се вижда, че иконографията на сцената още се формира.

Многофигурната композиция е интерпретирана като шестие: Божията Майка с Богомладенеца на ръце, Йосиф Обручник, фигурата на ангел и пророчица Анна,

те биват приемани от св. Симеон, представен с покрити ръце, в знак на уважение. Зад св. Симеон е представено шестие. Според Н. В. Покровски, това са свещенослужители и книжници, които са били в храма. Важно е да се отбележи, че образът на ангела се среща единствено тук.

Постепенно, в течение на няколко века, византийското изкуство разработва симетрична композиционна схема: в центъра са изобразени св. Богородица и Симеон Богоприимец, а зад тях – св. Йосиф Обручник и пророчица Анна. В сцената между централните фигури се изобразява св. Престол на християнския храм, поставен под киворий, а не олтарът на Йерусалимския. Понякога върху св. Престол виждаме изобразени св. Евангелие, Потир, дарохранителница. Облачението на св. Престол обикновено е с пурпурен цвят и има извезан Кръст. Този елемент подчертава Христовата жертва за спасението на света.

Както отбелязва известният руски иконописец-иннок Григорий (Круг) (1906/7-1969), на празничната икона образите на Христос и Божията Майка са представени равни по своята значимост: Младенецът Спасител, седящ в ръцете на Богоприимеца Симеон, който приема в обятията си Спасителя и представляващ стария свят, който се изпълва от Божеството, и Божията Майка, поела по Кръстния път, отдавайки своя Син, за спасението на света.

И цялата икона в нейното изграждане изразява този двоен характер на празника, радостта от Сретението и страстта на сръбта, която се съдържа в думите на св. Симеон: „Ето, Тоя лежи за падане и ставане на мнозина в Израила и за предмет на противоречия“ (Лука. 2:34).

Тези думи са пълни с есхатологичен смисъл, отнасящ се за цялото служение на Спасителя... Със същия есхатологичен смисъл са и думите, адресирани до Божията Майка: „И на сама тебе меч ще пронизе душата, за да се открият мислите на много сърца“.

Николина
АЛЕКСАНДРОВА

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2020 г.

1 година 30,00 лв.
6 месеца 15,00 лв.
3 месеца 7,50 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/987-56-11 / в. 131
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Каралмихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Старозагорски църковен хор участва във фестивал в Москва

Десетки московски меди определиха като фулор представянето на църковния хор към катедралния храм на Стара Загора „Св. Николай“, по време на Московския рождественски фестивал на църковната музика. Той се провежда за десети път в руската столица. Делегацията, водена от Негово Високопреосвещенство Старозагорски митрополит Киприан, бе на посещение в Москва по покана на Московския международен дом на музиката и Московската духовна академия. Основната цел на визитата е участие в музикалния форум, както и обсъждане на межкултурния обмен и бъдещи съвместни инициативи.

„Приехме поканата с радост и благодарим на организаторите на този фестивал, защото е удоволствие да пеш в „Светлановската зала“ на Международния дом на музиката. Страхотна акустика, невероятно преживяване и изключително интелигентна публика. Хорът положи доста усилия, за да подготви едночасовата си програма. В нея бяха включени произведения от съкровищницата на българската и руската църковна музика, както и осемгласния „Круцификос“ на Антонио Лоти. Концертът мина под невероятното въздействие на публиката, която аплодира дълго време и изведе на бис на няколко пъти хористите“, разказа за участието във фестивала митрополит Киприан, който дирижира част от изпълненията.

По покана на организаторите хорът пъ и в Богоявленската катедрала, където служи Негово Светейшество патриархът на Москва и цяла Русия Кирил. В службата участва и основателят на Катедралния хор – Негово Високопреосвещенство Старозагорски митрополит Киприан.

Едночасовата програма ще бъде изпълнена и пред старозагорска публика. Проявата ще бъде обвързана с програмата по повод 125 години от залавяването на парк „Митрополит Методий Кусев“ и първата копка на храм „Св. Теодор Тирон“.

Старозагорска митрополия

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ: УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBG96

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.